

a (vi) využít sebraných dat k analýze, tvorbě a implementaci politik. V České republice existují výzvy vzhledem k naplňování některých z těchto účelů. Jsou popsány níže.

Absence údajů o výsledcích žáků je zásadním nedostatkem v monitorování systému

Národní monitorovací systém školního vzdělávání je výrazně oslaben absencí národních údajů o výsledcích žáků; to znamená, že neexistují informace o výsledcích žáků, které by byly srovnatelné mezi školami, kraji a v čase. V současnosti neexistuje v České republice mechanismus schopný plošně monitorovat dosažené výsledky žáků vzhledem k vzdělávacím cílům specifikovaným v rámcových vzdělávacích programech. Hodně pozornosti je věnováno mezinárodním výzkumům, jako je PISA, PIRLS a TIMSS, s tím, že monitorují výsledky českých žáků. Přestože tyto studie poskytují hodnotné zdroje informací o dosažených výsledcích a pokroku žáků v České republice, nejsou koncipovány tak, aby dostatečně zohledňovaly vzdělávací cíle v České republice nebo aby poskytly dostatečně hlubokou analýzu výkonů českých žáků, jejich postojů a motivací. Nemohou objasnit porozumění procesu učení v souvislosti s kulturními a socioekonomickými faktory, které si žáci přináší do vzdělávacího procesu, a zohlednit podmínky ve školách (jako jsou příležitosti ke vzdělávání a kvalita výuky).

Národní standardizované testování pro 5. a 9. ročníky poskytuje mechanismus měření výsledků žáků v českém jazyce, cizím jazyce a matematice v úzkém propojení se vzdělávacími cíli České republiky. Díky tomu mají potenciál stát se nejkompexnějšími národními indikátory pro účel monitorování výsledků žáků v základním vzdělávání a mohou hrát klíčovou roli při rozšíření národní diskuse o výsledcích českých žáků v mezinárodních výzkumech.

Snahy České republiky doplnit mezinárodní perspektivu výsledků žáků o národní rozměr jsou chvályhodné. Nicméně při tvorbě standardizovaných testů bude třeba vzít v úvahu dva klíčové aspekty. Za prvé bude třeba si uvědomit, že testování žáků může měřit jen limitovaný rozsah výstupů vzdělávání. Získané informace budou omezeny na předměty český jazyk, cizí jazyk a matematika. Další oblasti, jako jsou přírodovědné předměty nebo IT, nebudou externě hodnoceny, a tak se nepodaří vytvořit komplexní snímek žáka na národní úrovni a jeho zvládnutí národního kurikula v celém rozsahu. Tím, že do testování nejsou zahrnuty další vzdělávací oblasti, vzniká riziko, že jiné předměty nebudou tak důležité, se škodlivým dopadem na vzdělávání. Podle současného návrhu testy budou moci měřit jenom ty výstupy, které mohou být vyhodnoceny elektronicky.

Za druhé vývoj standardizovaných testů bude muset zajistit, aby testování nemělo škodlivý dopad na výuku, zvláště bude-li přikládána výsledkům žáků nebo škol vysoká důležitost. Externí testování žáků může opravdu přinést množství nechtěných důsledků, mezi nimiž lze jmenovat nežádoucí postup výuky, jestliže se bude jednat o testy vysoké důležitosti (v současnosti je plánováno zveřejňovat výsledky na úrovni školy). Například zveřejnění výsledků testů na úrovni školy může vést k možnému zúžení učiva a zdůraznění toho, co je předmětem testů; čas běžné výuky bude věnován cílené přípravě na testování. Školy, které obstály v testování, mohou „usnout na vavřínech“, protože pozornost bude věnována školám, které nebyly tak úspěšné. Negativní dopady může mít na hodnocení vzdělávání a na pestrost metod výuky, jejichž prostřednictvím mohou učitelé skutečně porozumět mimo jiné vzdělávání žáků (Rosenkvist, 2010; Morris, 2011; Santiago et al., 2011).

Podobně příprava společné části maturitní zkoušky poskytuje další možnost získávat informace o vzdělávání žáků, informace, které jsou srovnatelné napříč školami, kraji